

ТМ	Г. XXXIII	Бр. 4	Стр. 1157-1167	Ниш	октобар - децембар	2009.
----	-----------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

UDK 316.1:1 Serl Dž. 81:1 Serl Dž.

Прегледни рад

Примљено: 4.10.2009.

Ђорђе Видановић

Филозофски факултет

Ниш

ПОИМАЊЕ РЕАЛНОСТИ КОД ЏОНА СЕРЛА: СТРУКТУРА СВЕТА И ДРУШТВЕНЕ ЧИЊЕНИЦЕ

Резиме

У књизи "Конструисање друштвене стварности" (1995) Џон Серл говори о колективној интенционалности која, за разлику од појединачне, представља предуслов за друштвени консензус и оснивање институција. Серл истиче да су друштвено конструисани објекти реални ентитети који допуњују обичне, материјалне чињенице, али и зависе од њих. Дакако, будући да су за њихову творбу нужна правила и колективна интенционалност, Серл покушава да у језику нађе конститутивност институционалних ентитета. Настављајући овакво разматрање механизма социјалног конструкционизма дотичем се Диркемове идеје о друштвеним чињеницама која је послужила Серлу, и анализујем контрафактуелност као језички критеријум незаобилазан приликом утврђивања (не)постојања неког социјалног конструкта.

Кључне речи: социјални конструктивизам, интенционалност, материјалне и менталне чињенице, противчињенични искази

Серлова анализа друштвене стварности

У својој књизи "Конструисање друштвене стварности"¹ амерички филозоф Џон Серл разматра однос између физичке и друштвене реалности, односно материјалних и друштвено конструисаних објеката. Серл тврди да је материјална, односно физичка, реалност предус-

vidanovic@gmail.com

¹ Searle, John. 1995. *The Construction of Social Reality*, New York, Free Press. Уз неке модификације, пише и о томе и касније: Searle, John 1997. "Precis of The Construction of Social Reality", *Philosophy and Phenomenological Research* LVII, 427-28.

лов постојања друштвених ентитета и анализује процесе у којима се у интеракцији налазе конститутивни елементи друштвене стварности. Пошавши од **интуитивне перцепције света**, Серл говори да је природно да људи праве спонтану, несвесну и логичну разлику између објеката попут река, језера, шума, планина и животиња, с једне стране, и опажања, размишљања и логичког расуђивања, с друге.

У овом огледу покушаћу да опишем улогу језика у процесу конструисања објеката друштвене реалности, настојећи да докажем да је Серл преузео неке идеје француског социолога Емила Диркема. Такође ћу се потрудити да нађем неке разлоге зашто је у анализи процеса стварања друштвене реалности неизбежан један специфичан тип језичких исказа, тзв. "противчињеничне" реченице.²

Серлово конструисање друштвене реалности

О Серлу се у последње време говори као о типичном натуралистичком философу који се залаже за поједностављену и реалистичку анализу релације између симбола и стварности, другим речима као о заступнику кореспондентне теорије истине. Такав приступ проблемима значења, свести и анализе друштвене стварности и језичких правила често се приписује Серловом дугогодишњем боравку у Енглеској, на Универзитету у Оксфорду, где је дипломирао, магистрирао и докторирао, а потом и радио неко време као наставник. Оксфордско искуство је, обично се говори, Серла формирало као емпиричара и, на први поглед, овакви ставови у целости су прихватљиви, поготово ако упоредимо шта Серл, прилично недавно, говори у једном зборнику, изашлом у Монтевидеу:

Ако вам неко каже да никада не можемо сазнати чињенице о стварима у реалном свету, потом да свест заправо не постоји, или, пак, да не можемо комуницирати са другим особама, па, чак, да не мислимо на "зеца" када кажето "зец", одмах знам да је то погрешно.³

Серлов натурализам најистакнутији је у његовој књизи о конструисању друштвене реалности, и основ је за анализу структуре друштвеног ткива. У бити се ради о специфичној онтологији која се у много чему наслања на претходна Серлова дела у којима се бавио анализом језика (*Говорни чиновни: оглед из философије језика*) или, касније, интенционалношћу (*Интенционалност: оглед из философије ума*).⁴

² counterfactuals (eng.)

³ Faigenbaum, Gustavo. 2001. *Conversations with John Searle*. Montevideo: Libros en Red, p. 29

⁴ Searle, John R. 1969 *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. Cam-

Своју књигу Серл започиње следећим описом:

Одлазим у неки париски **кафе** и седам за сто. Долази **келнер** и каже нешто на француском језику. Ја му одговарам ‘un demi, Munich, à pression, s’il vous plaît.’ Келнер ми доноси пиво, ја га пијем, остављам **новац** на столу и одлазим.... келнер заправо **не поседује** пиво које ми је донео, њега **плаћа ресторан**, коме и припада поменуто пиво. Ресторан је **обавезан да објави** одговарајући **ценовник** свих **пића**, па чак и да не знам ништа о ценама, треба да **платим** једино наведену цену пића. **Власник** ресторана **добрио је дозволу од француске владе** да управља рестораном. Као власник он мора да поступа у складу са гомилом **правила и прописа** о којима ништа не знам. Што се мене тиче, ја имам **право** да тамо одлазим зато што сам **грађанин Сједињених америчких држава**, носилац **ваљаног пасоша**, и зато што сам ушао у **Француску на легалан начин** (стр. 3).

Уколико погледамо претходни параграф, уочићемо да језички сегменти који су наглашени масним словима означавају функције, чинове, стања, својства и односе, дакле скуп елемената који су, у бити, **институционални**.

Зато Серл говори о великој ”**невидљивој онтологији**” која не припада скупу материјалних објеката већ скупу менталних или институционалних објеката (чињеница).

Он истиче да се све релације у претходном параграфу могу објаснити конститутивним правилима и институционалним чињеницама, јер људи на тај начин могу да контролишу права, обавезе и остале ”**деонтичке акте**”. Серл тврди да *homo sapiens* може да ствара нове облике друштвене реалности на необичан, малтене магијски, начин, и због тога се труди да изнађе механизме који доводе до нове онтологије друштвене реалности. Ова онтологија је највећим делом заснована на давној Серловој идеји о постојању **говорних аката** чија манифестација је могућа само уз помоћ **интенционалности**, тј. уз помоћ специјалне језичке особине која подразумева да када год људи говоре, они на нешто или некога реферирају или ”указују”. Почетком деведесетих година прошлога века, Серл је променио своје претходне ставове у вези са феноменом интенционалности, највероватније подстакнут значајним радом Коена, Моргана и Полака који прате идеју о **колективној друштвеној интенционалности**, посебно у домену међуљудске комуникације.⁵

bridge: Cambridge University Press.

Searle, John R. 1983 *Intentionality: An Essay in the Philosophy of Mind*. New York, Cambridge University Press.

⁵ P. Cohen, J. Morgan, and M. Pollack (eds.), *Intentions in Communication* (Cam-

Треба имати у виду да је претходни Серлов приступ анализи друштвеног понашања био натуралистички, што значи да је човека доживљавао као биолошко биће које размишља захваљујући мноштву нервних ћелија унутар јединствене протоплазматичне масе. После појаве поменутог рада Коена и сарадника, на почетку деведесетих прошлог века, Серл прихвата идеју да и човек, попут осталих виших сисара, поседује **колективну интенционалност**, те да људи могу да деле одређене планове, жеље, уверења и да се понашају у складу са њима. Ако у овакав тип интенционалности укључимо и језик, онда треба говорити о практички неограниченом броју комплексних схема заснованих на интенционалности.⁶

Колективна интенционалност корисна је приликом објашњавања сложених радњи и заједничких подухвата какви су нпр. играње фудбала, регулисање саобраћаја на прометним раскрсницама, код случаја правних облигација или једноставних аката обећања. Језик се појављује као врховни медијациони механизам, каже Серл, истичући да језик обезбеђује највећи степен сложености у таквој, колективној, интенционалности.

По цену да читаоца заморим, поново ћу истаћи Серлову поделу на "сирове чињенице" физичке реалности и "меке чињенице" друштвене реалности. Подсећање није на одмет, поготово после примера којим је Серл започео своју књигу, а у коме се види на који начин "меке", друштвене чињенице представљају институционални оквир који конституише поседовање, запослење, управу, новац, или, што би било сасвим могуће, породичне феномене као што су брак, развод, мајчинство, очинство, итд.

Оштро супротстављене су, свакако, оне друге, материјалне или сирове чињенице које, такође, конституишу свакодневни свет: реке, дрвеће, планине, животиње, па и њихови деривирани објекти попут столова, столица (често у литератури називани "артефактима"), итд.

Скривена Серлова онтологија, наравно, **подразумева** могући, трећи тип чињеница које творе наш свет: **менталне чињенице** као што су наши судови, идеје, перцепције и емоције. Разумљива је каузална спона између менталних и физичких елемената, ови други су *sine qua non* за постојање свести, а обе су потребне у процесу конституисања друштвене стварности.

brige, MA: The MIT Press, 1990), pp. 401–415.

⁶ Интенционалност, у овом контексту, треба разумети као човекову способност да на нешто реферира: дакле, да говори о нечему што није увек и нужно унутар његовог видног поља или видног поља слушаоца. У случају да је објекат говора присутан и може се показати, тада је интенционалност сводива на једноставни семантички поступак именовања уз помоћ оstenзије. Међутим, Серл, баш као и Коен, Морган и Полок, има у виду апстрактно језичко реферирање на нешто што се обично представља уз помоћ менталних репрезентација.

С друге стране, у Серловој онтологији, свест представља незаобилазан предуслов спознаје и физичких и менталних чињеница. Како обе врсте, и менталне и физичке, зависе од интенционалности, треба истаћи да од степена усмерења зависи и степен интенционалности.

Као што сам већ истакао, у језику је реферирање на нешто или некога, односно указивање на нешто или или некога, посебан начин представљања који називамо интенционалношћу.⁷ Таква интенционална ментална стања (која су, заправо, чињенице) могу бити својства појединца или више појединаца, што се тада назива вишеструком интенционалношћу.⁸

Менталне чињенице постају друштвене тек онда када их препозна (и прихвати, што није нужно, само са тачке гледишта појединца, али не и групе) више појединаца, тако да се може говорити о спонтаној конверзији од појединачног ка друштвеном, и претпостављати да овај процес поседује иманентну карактеристику потенцијалног кретања од појединачне епистемологије ка друштвеном узусу, и, касније, друштвено интернализованом (конститутивном) правилу.

Обично се истиче да о друштвеним чињеницама постоји општи друштвени консензус, као и да су оне део колективне интенционалности. Серл користи једноставну формулу за овако нешто: **неко X поима се као неко Y у контексту C** (нпр. у фудбалу се додир лопте руком унутар шеснаестерца кажњава ударцем на гол са беле тачке, особа са одговарајућом униформом на раскрсници која регулише проток саобраћаја је саобраћајни полицајац, човек у белом мантилу у болници требало би, по свему судећи, да буде лекар или, макар, болничар, итд.).

Материјалне чињенице обично су објективне, док менталне поседују и субјективност и објективност. То је тако зато што материјалне или физичке чињенице не зависе од нас и наших ставова према њима: реке, планине, мора и животиње постоје чак и када ми нисмо присутни, и без обзира да ли их овако или онако прихватамо.

С друге стране, менталне чињенице о којима постигнемо интерсубјективну сагласност и о којима постоји друштвени договор, имају различит статус. Као пример, можемо узети комад папира о коме постоји друштвени консензус, такозвану банкноту, и непосредно се уверити да њена вредност зависи искључиво од тога какав је наш појединачни, или друштвени, однос према њој.

Када Серл говори о интенционалности, он истиче да се индивидуалне интенционалности налазе у директној спрези са нашим размишљањем, перцепцијама, жељама, и да су, заправо, увек **свест о**

⁷ Реферирање на нешто или некога назива се у енглеском језику, у философији језика, и семантици, *aboutness*, и, као термин, није преводив.

⁸ multiple intentionality (eng.)

нечему. Такве интенционалности субјеката нису никада превасходно заједничке⁹, осим ако не постоји жеља да се учествује у некој игри, неком социјално конструисаном чину који може имати или кратко-трајно одређење, или је процес без правог завршетка (као пример можемо узети неку спортску утакмицу или политички процес, било доминације или глобализације).

Зарад примера, размотримо накратко, и сасвим хипотетички, процес глобализације као могућу социјално конструисану игру, и покушајмо да осветлимо тај појам и природу дефиниције у свакодневној употреби.¹⁰ Истакнимо да је појам глобализације (друштвено конструисане игре) симболички ентитет који може да се посматра на најмање три начина, као:

1. процес који доноси брз напредак сиромашним земљама;
2. процес који су покренуле моћне земље да би што пре и успешније експлоатисале мале и периферне земље;
3. процес који се одвија уз помоћ мултинационалних компанија и корпорација, као и уз помоћ развијених технологија, западних медија, Светске трговинске организације, Међународног монетарног фонда, итд.

По Серловој дефиницији друштвене реалности, ако је глобализација друштвена чињеница онда мора бити заснована на заједничкој интенционалности и друштвеном договору, али у примеру "глобализације" изгледа да се ради о "идеолошком" концепту који је интересно дефинисан и о чијој природи не постоји заједничка свест. Према томе, *глобализација не може да има ни уобичајену семантичку референцијалност* класичних објеката. Све ово последица је чињенице да глобализацију дефинишу интереси који могу бити етнички, економски, финансијски, одређени од стране групе земаља које траже "саучеснике" у игри заједничке интенционалности.

Могуће је да би у нашем примеру Серл користио синтагму **епистемичка објективност** како би показао да преференцијални интереси појединачних актера не могу поседовати интерсубјективност, па самим тим нису епистемички објективни.

С друге стране, постоје и примери друштвених чињеница које су **онтолошки субјективне** у ситуацији када њихово постојање зависи од интерсубјективног договора. Тако, у случају глобализације, и горе поменуте тачке бр. 2 (где се говори о онтолошкој субјективности) сасвим је јасно да о појму, па чак и термину "глобализација", не постоји интерсубјективни договор између актера. Реч је о не-референцијалном објекту који припада сфери друштвено конституисаних и субјективних чињеница.

⁹ mutual (eng.)

¹⁰ Овде се ради о типичном мисаоном експерименту и не треба му придодавати никакве друге (политичке или теоретске) циљеве и намере.

Такви појмовни објекти део су теорије о људској акцији¹¹, апстрактној игри одлучивања која није, и не може бити, предмет семантичког истраживања у натуралистичкој семантичкој парадигми Цона Серла.

Шта се, на крају овог разматрања Серлове анализе друштвене реалности и њених компоненти, може рећи? Мислим да је "Конструкција друштвене стварности" покренула значајна размишљања о мноштву проблема, не само као анализа друштвене стварности већ и као анализа **институционалне** реалности. После систематичног размишљања о поменутим темама неколико ствари се намећу као лајт мотиви: Серл је егалитарно уврстио људе у животињско царство, говорећи да су и људи и животиње социјална бића која исказују мањи или већи степен колективне интенционалности. Дакако, Серл је овде направио значајну дистинкцију пошавши од чињенице да људи, за разлику од животиња, поседују институције и да их стварају уз помоћ појединачних умова који у датој ситуацији друштвених покрета конвергирају ка колективној интенционалности, користећи језик као конститутивно оруђе и везивно ткиво хуманитета. Нужно је истаћи да су таква друштвена конвергенција, и покрет ка консензусу, условљени резоновањем које трансцендира било које појединачне жеље.

Серлове идеје: историјат, тумачења и критика

Идеја о друштвеним чињеницама које људи **интернализују** и понашају се у складу са њима, без икаквог преиспитивања и аналитичке свести о каузалитету својих акција, била је присутна у европској мисли стотину година пре појаве "Конструисања друштвене стварности" Цона Серла, штампане 1995. Тада је, тачно стотину година раније, 1895. године, Емил Диркем у својој књизи "Правила социолошког метода", у којој прво поглавље носи наслов "Шта је друштвена чињеница?", као и касније у есеју "Индивидуалне и колективне представе", говорио о проблемима о којима је Серл писао на нешто другачији, терминолошки и појмовно, савременији начин. Свакако, Диркемове идеје о друштвеним чињеницама разликују се од Серлових, посебно у томе што Диркем истиче доминацију екстерних културних образаца и нормативних ставова у односу на индивидуалну свест, док Серл наглашава суштинску вредност појединачне интенционалности супротстављене колективној, као и неизбежну **си-**

¹¹ Баш као код америчког социолога Талкота Парсонса који се у многоме наставља на теорије Емила Диркема (Parsons, Talcott. 1975. *Social Systems and The Evolution of Action Theory*, New York: The Free Press). Такође треба имати у виду и његову књигу *Rationality in Action*, MIT Press, 2001, у којој се бави многим проблемима непосредно или посредно везаним за човеково делање.

мултану коегзистенцију ових двеју. Стотину година пре Серла, Диркем пише да се друштвене чињенице не могу свести на појединца, нити на његово свесно поимање света. Такво стање ствари, говори он, омогућава постојање емпиријске социологије. Међутим, још већа диференцијација може се наћи у Диркемовој подели друштвених чињеница на материјалне и ”духовне”, од којих су ове друге колективна свест, морал, колективно доживљавање света и ритуалне колективне реакције на одговарајуће стимулусе.¹²

Свако ко по први пут чита Серлову књигу може помислити на Жана Франсоа Лиотара и идеју да је наше тумачење живота, и, заправо, онога што нас окружује, ништа друго до **продужен наративни сегмент**, текст, настао социјалним консензусом, па потенцијална критика Серлових идеја може наћи исходиште код Лиотара.¹³ На пример, поставимо питање, често навођено у семантичкој теорији, ”Када је брдо брдо, а када постаје планина?”; овакво питање код емпиричара може произвести жељу за детаљном обрадом топографско-изометријских података; у бити се ради о предмету социјалног консензуса, и резултат **није материјална чињеница**. С друге стране, како у различитим културама и социјалним структурама постоји слагање о томе када, у принципу, брдо постаје планина, то значи да се ради о проблему слагања, који Серл уздиже на ниво **објективне реалности** проистекле из друштвеног консензуса.

Могуће је да је ово размишљање нехотице постављено као радикални социјални конструкционизам и ”пригрлило”, и против своје воље, постмодернистичко виђење реалности. Међутим, *ако се покаже исправним, то значи да је Серлова конструкција друштвене стварности заснована на темељним поставкама постмодернизма.*

Савремена критика Серлове идеје истиче да **социјални конструктивизам** представља различите појмове у одговарајућим контекстима. Тако Јан Хекинг, канадски филозоф, каже да претходна синтагма (”социјални конструктивизам”) има макар два значења:¹⁴

– како сада ствари стоје, неко X је неизбежно и прихваћено од свих

– X није нужно морало да постоји, не мора да је овакво какво је. X није безусловни део поретка ствари и није неизбежно.

¹² Постоји и другачије мишљење, да је Серл у већем делу своје анализе конституисања социјалне реалности ”позајмио” од Диркема кључне идеје (уп. Gross, Neil. 2006. *Anthropological Theory*, Vol. 6, No. 1, 45-56).

¹³ Када говорим о Лиотару, првенствено мислим на идеју о метанаративном поступку, као типичном за модернитет (свакако, ово је Лаканова велика идеја, другачије употребљена). Уп. Lyotard, Jean-Francois. 1979/1984. *The Post-Modern Position: A Report on Knowledge*, Manchester University Press.

¹⁴ Hacking, Ian. 1999. *The Social Construction of What?*. Harvard University Press.

Уз оваква тумачења, могуће је додати и нека друга, нпр. "X је лоше у овом садашњем облику", или "Било би нам много боље да X уопште не постоји"¹⁵.

Када погледамо претходне примере које наводи Хекинг базиране на **противчињеничности**, прва ствар која пада у очи класична је, свакодневна, фраза "шта би било кад би било". Ова крилатица, прихваћена у обичном говору, говори о можда највећем сазнајном проблему у објашњењу било ког типа стварности, о каузалности, или узрочности. Свакодневни говор прецизно одређује проблем такозване "противчињеничне" ситуације која је у вези са каузалношћу. Тај проблем присутан је у савременој философији језика последњих неколико деценија и предмет је бројних анализа, често врло формалних и технички захтевних. Мислим да се објекти друштвене реалности не могу успешно објаснити формалном анализом какву је понудио Луис још 1973. године, нити његовом модификованом теоријом из 2000. године, где говори о типовима каузалних објашњења.¹⁶

Формализација проблема каузалности, и претходна Хекингова анализа ентитета друштвене стварности, у таквом оквиру као да ни су погодне за објашњење елемената друштвене реалности без укључивања когнитивних менталних домена који су део човековог сазнајног механизма. Жил Фоконије, француски аутор који се бави когнитивном психологијом и философијом, уводи појам **менталних домена или простора** који су, изгледа, прикладнији у опису. На пример, у исказу "Да си се у 2005. попео на Монт Еверест..." говори се о једном менталном домену или простору, Монт Евересту и успону на тај врх, али и о противчињеничком аспект који је у исказу инхерентан (саговорник, из било ког разлога, није се попео на Монт Еверест). С друге стране, исти ментални простор постоји у исказима као што су "Свака част, ти си се 2005. попео на Монт Еверест", или "Сви у канцеларији верују да си се попео на Монт Еверест 2005" где је поменути ментални простор искоришћен како би се објаснило уверење једне групе људи, итд. Желим да нагласим да се у овом тренутку развоја когнитивне науке верује да ментални простори имају своју "неуронску" подлогу и да представљају активирани неуронске сложаје. Занимљиво је да се ментални простори могу представити као аналог компјутерској радној меморији¹⁷, али да се делимично активирају преко неуронских структура које постоје у дугорочној меморији. У таквом типу менталних односа и представљања стварности

¹⁵ Ibidem, p. 6. Овде је важно уочити алтернативну реалност, тзв. **противчињеничност** видљиву и у другом наведеном примеру.

¹⁶ Lewis, David. 1973. *Counterfactuals*. Oxford: Blackwell; Lewis, David. 2000. "Causation as Influence", *Journal of Philosophy*, 97, pp.182–97

¹⁷ RAM (random access memory (eng.))

кључна синтагма је **референцијална флексибилност** која је, све се чини, део још неистражених можданих области. Ова флексибилност нам омогућава да о једној особи можемо размишљати као о некоме ко у садашњем тренутку има педесет година и тежи стотину килограма, и упркос свему, може да изговори смисаону реченицу као што је "Када сам имао шест година, нисам имао ни четрдесет килограма".¹⁸

Да ли противчињенични искази могу бити "прекомандовани" у **противчињеничне просторе**? Могуће је замислити скупове противчињеничних исказа који су скупови супротстављених менталних простора "праве", **индикативне** реалности и менталних простора неке **алтернативне** или **модалне** реалности ("шта би било када би било", тј. "шта би било да се Јулије Цезар звао Марко Аурелије...", "да је Брут промашио Цезара и забио бодеж у Флавија Луција да ли би..." итд.). У таквој ситуацији требало би поставити питање да ли се противчињенични искази налазе само у граматички маркираним језичким сегментима који поседују модални модификатор "да је...", или "када би...", итд.

Сличну идеју разматрали су Гери Кинг и сарадници у оквиру тзв. "квалитативног типа истраживања" и закључили да се противчињенични искази могу наћи управо свугде, као и да не постоји облик каузалног закључивања који не зависи од употребе контрафактуелности (противчињеничности).¹⁹

На крају нашег разматрања намеће се једноставан, умногоме спекулативан, закључак да су противчињенични искази специфичан **логичко-формални тест** за утврђивање статуса друштвено конституисаних објеката стварности. Тај закључак у великој мери је условљен постојањем контрафактуелности и може се формулисати на следећи начин: **социјално конструисани објекат X постоји ако и само ако је могуће поставити неки модални модификатор испред пропозиције којом се постулира егзистенција Y и притом, као резултат, добити непосредну противчињеницу која негира егзистенцију Y.**

Може се доказати да овакав закључак поседује ваљану форму. Пробајмо да то проверимо. На почетку рада говорили смо о фудбалској игри и дефинисали могући случај пенала, приликом додира лопте руком у шеснаестерцу. Сасвим је могуће рећи нешто попут следеће реченице "Да играч X није додирнуо лопту руком већ главом у шеснаестерцу, не би било пенала у том и том минуту", или, на пример, рећи нешто другачије, такође у домену друштвене реалности, "Да Јован није потписао брачни уговор пред матичарем, он и Ивана не би сада били у браку", итд.

¹⁸ Fauconnier, Gilles. 1995. *Mental Spaces*. New York, Cambridge University Press; Fauconnier, Gilles & Mark Turner. 2002. *The Way We Think*. New York, Basic Books

¹⁹ King, Gary, Robert O. Keohane and Sidney Verba. 1994. *Designing Social Inquiry: Scientific Interference in Qualitative Research*. Princeton: Princeton University Press.

Dorđe Vidanović, Niš

UNDERSTANDING REALITY IN JOHN SEARLE'S WORK: THE STRUCTURE OF THE WORLD AND SOCIAL FACTS

Summary

In his book “The Construction of Social Reality” (1995) John Searle writes about collective intentionality which, as opposed to individual intentionality, is a precondition needed for social consensus and an indispensable factor in creating social institutions. He claims that socially created entities are real and that they coexist with brute or physical facts but also depend on them. As language is essential in the creation of institutions just the way some social rules are, Searle tries to identify those constitutive rules embedded in collective intentionality inherent in institutional entities. In my attempt to further define the mechanism of social constructionism I outline Durkheim’s ideas on social facts as a forerunner that helped Searle and emphasize that counterfactuals may be the essential criterion that is crucial in determining the (non)existence of a social construct.

Key Words: social constructivism, intentionality, material/mental facts, counterfactuals